

Hjem paahviler. Paritetspolitikken har forøget Gælden og Rentebyrden for vore Landejendomme og formindsket Aktiverne og Produkternes Pris. Man maa erkende, at vor Landbostand møder Modgangen med beundringsværdig Handlekraft. Produktionen forøges, og vor Eksport stiger. Men det er kun sørgelige Resultater, der kommer ud deraf, idet man for den voksende Eksport kun faar en mindsket Indtægt hjem. Vore Landmænd forøger deres Besætninger, men de større Besætninger er i Aar mindre værd, end de mindre Besætninger var i Fjor. Det maa siges at være overordentlig vanskelige Forhold, vort Landbrug saaledes arbejder under, og Lovgivningsmagten, som har Skylden for den bratte Kronestigning, der saaledes bringer uforskyldt Ulykke over Tusinder af Landbohjem, kan ikke vise fra sig Ansvar for, at driftige og dygtige Landbofamilier maa gaa fra Gaard og Hus og Hjem og ind under Fattigvæsenet, skønt det ved rimelige Foranstaltninger kunde afværges. Her maa hjælpes, thi her fortjenes Hjælpen i allerhøjeste Grad, og da Staten ikke er uden Skyld i Ulykkerne, er det ligefrem Statens Pligt at træde hjælpende til her.

Det er heldigvis meget langt fra alle Jordbrugere, der trænger til Hjælp. Landbostanden er, tror jeg nok, jeg tør sige, den Stand i Danmark, der bedst har forstaaet at passe paa de Penge, som strømmede ind over Landet i Krigens Tid, i de gyldne Tider, da Staten købte Korn til Maksimalpris, og da Landets Regering sørgede for, at man, til Trods for Krig og Afspærring, kunde eksportere Flæsk og Smør og Æg til England og sælge Heste og Kvæg til Tyskland. Det er derfor heller ikke paa nogen Maade alle Jordbrugere, der trænger til Hjælp, eller som fortjener den. De, der letsindigt har bortødslet, hvad de tjente let under Krigen, skal ikke hjælpes; det tager Lovforslaget, som det foreligger, ogsaa udtrykkelig Afstand fra. Men der er mange Tusinde Ejere af dansk Jord, som er uden nogen som helst Skyld i, at de nu økonomisk kører fast, det er Konjunkturerne, der har forvoldt det, og Staten maa hjælpe disse Mennesker imod den onde og haarde Konjunktur, som Staten selv har været med til at fremkalde.

Der er efter min Mening en Tilbøjelighed til at overdrive Antallet af de Landmænd, det kan antages at være nødvendigt at komme til Hjælp, og jeg vil derfor gerne her ved Indledningen af første Behandling af dette Lovforslag gøre nogle Bemærkninger desangaaende. Jeg

vil antage, at Antallet af Ejerskifter under Højkonjunkturen kan sættes til ca. 25 pCt. af vore Landejendomme. Halvdelen kommer igennem ved egen Hjælp og ved Hjælp fra Slægt og Venner. Af de 12—13 pCt., der bliver tilbage, fragaar efter min Mening en 3—4—5 pCt., som ikke *kan* hjælpes. Der er nemlig til alle Tider Folk, baade i By og paa Land, der maa opgive deres Erhverv, fordi de er kommet paa den forkerte Hylde. Saa er der endvidere nogle, hvem Gælden er vokset saaledes over Hovedet, at det baade er uoverkommeligt at hjælpe dem og hensigtsløst at forsøge derpaa. De, der skal hjælpes, skrumper paa denne Maade ind til mindre end 10 pCt., eller man kan maaske sige til ca. 16 000 Husmænd og ca. 4 000 Gaardmænd, og disse skal ikke alle sammen have Laan, jeg vil antage, at en Fjerdedel af dem er saaledes stillet, at de kan hjælpes blot derved, at de faar en Akkord, som Familien skaffer Penge til Opfyldelsen af. Tilbage vil der antagelig blive ca. 15 000 Familier, som kan hjælpes efter det Forslag, her er stillet, med hver et Laan paa gennemsnitlig 2 000 Kr. foruden med et mindre kontant Laan fra Laanekassen. Der vil selvfølgelig blive baade større og mindre Laan, det, jeg nævner her, er kun Gennemsnittet. De største Gaarde vil det blive overmaade vanskeligt at hjælpe, det vil i Regelen dreje sig om saa store Summer, at det er uoverkommeligt, men der kan i disse Tilfælde hjælpes med Bistand ved Jordsalg og Udstykning gennem Likvidationsbestemmelsen i det Lovforslag, der foreligger her.

Jeg har faaet talrige Breve ude fra Landet i Anledning af Forelæggelsen af dette Lovforslag, og en erfaren og indsigtfuld jydsk Landmand skriver til mig nogle Bemærkninger, som jeg synes paa en udmærket Maade belyser Forholdet og besvarer det Spørgsmaal, hvem det er, der skal hjælpes ved denne Lov, og da de Betragtninger, denne Brevskriver anstiller, ganske falder sammen med mine egne Anskuelser om dette Spørgsmaal, og da han udtrykker sig paa en klar Maade og omtaler Forholdene paa en levende Maade, som den bedst kan gøre det, der lever midt i de ulykkelige Forhold, vil jeg udbede mig den højtærede Formands Tilladelse til at oplæse et lille Stykke af dette Brev. Han skriver saaledes til mig:

„Jeg kender en ældre Enkekone, der har en lille Landejendom paa ca. 12 Tdr. Land. Formue ejer hun ikke væsentligt af. For-